

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 13 april 2023

Datum GS-besluit : 23 mei 2023

Vragen nr. 22

Vragen van **mevrouw A.J.C.E. Strens MSc** (D66) over Bollenteelt, natuur en grondbeleid

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 13 april 2023 door het lid van Provinciale Staten, **mevrouw A.J.C.E. Strens MSc** (D66), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Op 16 maart 2023 maakte de provincie bekend dat er ruim 15 hectare grond die geschikt is voor bloembollenteelt aangekocht is in Egmond aan den Hoef. De percelen kunnen onder andere worden ingezet als ruilgrond voor agrariërs die nu in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ondernemen en daar uit willen vertrekken.

Er wordt in dit artikel ingegaan op het gebiedsproces Weidse Polders waarin stukken grond liggen met bollenteelt waarbij het “met name voor bollentelers lastig is om natuur te combineren met hun teelt.”

Ook wordt vermeld dat de provincie met actief grondbeleid gebruikt om te bereiken dat “het NNN in Noord-Holland afgerond wordt”, maar andere doelen als “woningbouw, een sterke economie, verduurzaming en recreatie”, niet uit het oog verliest.

Lees hier de volledige bekendmaking: https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2023/Maart_2023/Provincie_koopt_grond_in_Egmond_Binnen

Grondbeleid

In de [vijfde nota grondbeleid](#) (2018) staat:

De provincie Noord-Holland werkt onder andere aan het afronden van het NNN, het realiseren van wegen en hoogwaardige openbaar vervoersverbindingen, duurzame landbouw, agrarische structuurversterking en nieuwe opgaven. Wij zetten ons grondbezit en onze grondinstrumenten in om deze provinciale opgaven te realiseren
en

Het Grondbeleid is flexibel. Dit maakt het mogelijk om met maatwerk effectief in te spelen op actualiteiten in de samenleving. Het Grondbeleid geeft zo invulling aan de gebieds- en opgavegerichte aanpak uit deze Omgevingsvisie.

Grondbeleid verkopen

De provincie heeft [uitvoeringsregels voor de verkoop van provinciaal vastgoed](#).

De provincie Noord-Holland verkoopt onroerende zaken die niet meer bijdragen aan de realisatie van provinciale doelen. De uitvoeringsregels van verkopen zijn alleen gebaseerd op het om deze redenen verkopen van grond. Alleen overtollige gronden en gebouwen zijn onroerende zaken die niet meer voor de realisatie van een provinciaal doel kunnen worden aangewend en komen in aanmerking voor verkoop. De uitvoeringsregels zijn er niet op gebaseerd dat grond juist ook verkocht kan worden om provinciale doelen te realiseren. Er wordt gecontroleerd of ze niet voor een provinciaal doel ingezet kunnen worden, en dan kan besloten worden tot onderhandse verkoop.

Het is mogelijk om in de verkoopovereenkomst kwalitatieve verplichtingen vast te leggen. In de uitvoeringsregels is momenteel alleen bedacht om dat in geval van realisatie van NNN te doen, maar niet om andere provinciale doelen te realiseren. Dat is volgens D66 een ommissie.

Verduurzaming bollensector

De bolbloemen- en bloembollensector hebben als belangrijke opgave de emissies van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten te verlagen (doelen [Kaderrichtlijn Water \(KRW\)](#)).

Plantgezondheid en maatschappelijke acceptatie zijn hierbij belangrijk. Er wordt in de bollensector zeker aan dit probleem gewerkt. Maar het is een urgent probleem en valt onder provinciale verantwoordelijkheid. Zeker omdat de waterkwaliteit in Noord-Hollands Noorderkwartier slecht is ([bron NOS 9 oktober 2022 Huizinga](#))

In 2022 werd het [Fieldlab bollen](#) gestart om toekomstbestendige duurzame bollenteelt verder te verspreiden in Noord-Holland. Een mooi voorbeeld van verduurzaming onder de paraplu van Greenport NH. De Noord-Hollandse bollenteler Huiberts maakt dit al jaren waar met biologische bollenteelt. In september 2022 werd er een [open dag over dit fieldlab](#) georganiseerd in samenwerking met NLG Holland met 300 geïnteresseerden. Biologische bollenteelt is dus zeker mogelijk en de provincie kan dit vergemakkelijken.

INLEIDING ANTWOORDEN

De bollensector werkt aan verduurzaming, met onder meer PPS-en projecten, waterschappen, en inzet van de Wageningen Universiteit & research. De visie vitale teelt 2030 van KAVB, WUR, Greenport NHN en Greenport Duin en Bollenstreek richt zich op sterke bollen, gezonde bodem en inzet van groene middelen.

Het pakket toegestane chemische middelen wordt landelijk verder beperkt.

De minister van LNV heeft in april 2023 een brief aan de kamer verstuurd over gewasbeschermingsmiddelen. Deze brief geeft de verantwoordelijkheid en de inzet van het rijk goed weer.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/04/14/stand-van-zaken-rondom-moties-en-toezeggingen-op-het-terrein-van-gewasbescherming-voorjaar-2023>

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Welke impact heeft gangbare bollenteelt (inclusief gewasbescherming) op omliggende percelen die reeds aan biologische teelt eisen voldoen en of mogelijk in de toekomst aan biologische teelt eisen moeten gaan doen?

Antwoord 1:

Voor zover bekend is er geen actueel onderzoek over eventuele impact van reguliere teelt op biologische teelt. In de bollenteelt worden veel maatregelen genomen om drift van spuitvloeistof van het een naar het andere perceel te voorkomen c.q. zoveel mogelijk te beperken (driftbeperkende spuitkoppen, verbod om te spuiten boven een bepaalde windkracht, etc.). Op percelen (met reguliere landbouw c.q. met biologische landbouw) zal er vrijwel altijd invloed van buiten zijn, van omringde landbouw en van ander landgebruik zoals infra.

Vraag 2:

Welke impact heeft gangbare bollenteelt (inclusief gewasbescherming) op de waterkwaliteit van oppervlakte- en grondwater?

Antwoord 2:

De gangbare bloembollenteelt heeft impact op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater in de vorm van afspoeling en drift van gewasbeschermingsmiddelen en afspoeling en uitspoeling van fosfaat.

Grondwater

Er is geen specifiek meetnet ingericht om de effecten van bloembollenteelt op het grondwater te bepalen. De provincies beschikken echter over veel grondwaterkwaliteitsmeetpunten die wel een indicatie geven van de impact. Uit een recente publicatie¹ blijkt dat in de buurt van bollenteelt relatief hoge concentraties aan bestrijdingsmiddelen en fosfaat worden waargenomen. Vooral arme zandgronden, met een laag organisch stof- en lutumgehalte, zijn daar gevoelig voor. Dit is met name zichtbaar in de bollenstreek van Zuid-Holland. In het Noord-Hollandse grondwaterkwaliteitsmeetnet zijn daar, gebaseerd op de beschikbare metingen, geen aanwijzingen voor.

Oppervlaktewater

Vanuit het Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen (LM-GBM) worden op 106 oppervlaktewatermeetpunten, verdeeld over 7 teelten, gewasbeschermingsmiddelen gemeten. Voor het monitoren van de gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater wordt een stoffenlijst gehanteerd die onderscheid maakt in stoffen die worden (of werden) gebruikt in 7 verschillende teelten, te weten: akkerbouw, bloembollen, boomkwekerij, fruitteelt, glastuinbouw, mais en grasland en wintertarwe. Van de 106 oppervlaktewatermeetpunten bevinden zich 7 meetpunten in de provincie Noord-Holland waar stoffen worden gemonitord voor de teelt 'bloembollen'. Deze 7 meetpunten bevinden zich in het beheergebied van het

1

https://waterkwaliteitsportaal.overheidsbestanden.nl/Grondwaterkwaliteit/GrondwaterkwaliteitRapportage/Documentatie/KWR%20.2020.067%20Grondwaterkwaliteit%20Nederland%202020_VanLoonEA.pdf

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Volledigheidshalve verwijzen we naar de [rapportage](#) van het Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen Land- en Tuinbouw voor de evaluatie resultaten van 2021. Conclusie is dat er normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen zijn in het oppervlaktewater. Aan de meting is niet te zien door welke sector/bedrijfstak deze overschrijdingen worden veroorzaakt.

Vraag 3:

Bent u het met D66 eens dat verbeteren van de waterkwaliteit een urgente provinciale doelstelling is?

Antwoord 3:

Ja.

Vraag 4:

Het doel van het recent gestarte Fieldlab bollen is verduurzaming van de bollenteelt:

- a. Hoe staat het met de voortgang in het Fieldlab bollen?
- b. Hoeveel bollentelers hebben zich aangesloten bij het initiatief?
- c. Hoe veel tijd vergt het voor een bollenteler om biologisch te worden?
- d. Hoe ondersteunt de provincie bollentelers die willen omschakelen naar biologisch?
- e. Welke blokkades zijn er nog die uit de weg geruimd moeten worden?

Antwoord 4:

4a) Hoe staat het met de voortgang in het Fieldlab bollen?

Fieldlab Bol is formeel op 1 januari 2023 gestart. Met de aangesloten telers zijn op dit moment al 12 verduurzamingspilots vastgesteld. Deze zullen na verwachte toekenning (verwachting voorjaar 2023) van de EFRO-subsidie in gang worden gezet.

De koplopersgroep is echter al begonnen met toepassen van verduurzamingsmethoden zoals het inzaaien van klaver of rogge in de paden om het gebruik van herbiciden te verlagen. Ook zijn de eerste functionele akkerranden aangelegd om biodiversiteit te stimuleren alsmede natuurlijke vijanden van luizen aan te trekken. Tevens zijn er proeven gestart om het waterverbruik te optimaliseren.

4b) Hoeveel bollentelers hebben zich aangesloten bij het initiatief?

Op dit moment hebben zich 13 bloembollentelers aangesloten die goed zijn voor ca. 7,5 % van het bloembollenareaal in Noord-Holland.

4c) Hoeveel tijd vergt het voor een bollenteler om biologisch te worden?

Een belangrijk aspect in de eventuele transitie naar volledig biologische bloembollenteelt is het verkrijgen van biologische bloembollengrond. Hiervoor is een termijn van circa 3 jaar nodig waarin gewasbeschermingsmiddelen en (kunst)meststoffen die niet mogen worden toegepast in de biologische teelt, niet meer mogen worden aangewend. Echter om een biologische rendabel bedrijf te krijgen met voldoende marktafzet en bedrijfszekere toepassingen van biologische teeltmethoden is naar verwachting zeker 7 tot 10 jaar nodig voor een individueel bedrijf.

4d) Hoe ondersteunt de provincie bollentelers die willen omschakelen naar biologisch?

Wij hebben een externe partij ingeschakeld om met telers een verkenning uit te voeren naar

belemmeringen en naar kansen voor omschakeling. Tevens hebben wij het Fieldlab bol ondersteund met subsidie zodat ook gangbare telers op eigen percelen aan de slag gaan met technieken uit de biologische teelt.

4 e) Welke blokkades zijn er nog die uit de weg geruimd moeten worden?

Er zijn meerdere factoren die de overgang naar de biologische bloembollenteelt belemmeren. Hieronder een aantal belemmeringen/uitdagingen die in de verkenning en vanuit de sector worden genoemd:

- 1) De vraag naar biologisch geteelde bloembollen is nog beperkt, maar er is ruimte voor meer aanbod.
- 2) Er is op dit moment nog een beperkt aanbod aan biologisch toegelaten producten om de biologisch bloembollenteelt voldoende ziekte- en plaagvrij kunnen uitvoeren.
- 3) De beschikbare biologische ICM-strategieën (ICM staat voor Integrated Crop Management) zijn nog niet geschikt om de door markt en regelgeving geëiste productkwaliteit te kunnen realiseren en borgen. Deze specifieke kennis dient nog ontwikkeld te worden.
- 4) De productveredeling in bloembollenteelt, alsmede de beschikbare veredelings technieken, zijn nog niet in staat om voldoende resistentie-eigenschappen in bloembollengewassen beschikbaar te hebben.
- 5) De huidige biologische bloembollenteelt op zandgrond is nog niet in staat om meerjarige gewassen met een consistente productkwaliteit en -inhoud te kunnen telen.
- 6) De noodzakelijke transitieperiode naar biologische bloembollenteelt zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een aantal verliesjaren bij individuele bloembollenbedrijven omdat de te telen bloembollen in de transitiefase tegen in de gangbare markt moeten worden afgezet met stevig concurrerende prijzen. Een deel van de bedrijven beschikt niet over de financiële reserves om deze transitie te overleven.
- 7) De gangbare bloembollen telers zien de markt voor biologische bloembollen als een echte nichemarkt voor een selecte doelgroep met een beperkte omvang.
- 8) Een knelpunt bij de biologische bloembollenteelt is dat er met name op de zavel- en kleigronden sprake is van teeltrotatie. Met spreekt daarom ook over een reizende bollenkraam. Bloembollen worden daar met een teeltrotatie van 1 op 6 geteeld. Dit gebeurt veelal op huurgronden. De beschikbaarheid van biologische gronden voor bloembollenteelt is daardoor beperkt
- 9) Een ander knelpunt is het kapitaalintensieve karakter van de bloembollenteelten. De kosten van de teelt van 1 ha bloembollen varieert tussen de € 30.000 en € 70.000 per jaar. Dit geeft aanleiding voor risicomijdend gedrag van een bloembollenteler, omdat er geen vangnet bestaat wanneer de teelt mislukt.
- 10) Ondernemerschap om naar een biologische bedrijfsvoering over te stappen en de hier bovengenoemde uitdagingen aan te gaan.

Vraag 5:

Bent u het eens met D66 dat het verplaatsen van bollentelers uit NNN naar een andere plek in Noord-Holland met dezelfde teeltmethoden een verplaatsing van dezelfde mate van watervervuiling inhoudt en niet bijdraagt aan het halen van de KRW-doelen?

Antwoord 5:

Hier is geen eenduidig antwoord op te geven. Behalve teeltsysteem zijn er andere factoren zoals het watersysteem dat van invloed kan zijn. De huidige teelttechnieken zijn wettelijk toegestaan en het gebruik van middelen is gereguleerd door het Rijk. Bedrijven zijn niet "statisch". Teelttechnieken en regelgeving blijven in ontwikkeling.

Vraag 6:

Welke voorzieningen gaat u treffen om te voorkomen dat er een negatieve impact komt op de omgeving? Of verwacht u dit van de bollentelers zelf? In dat laatste geval hoe borgt u dat de omgeving hier geen nadelige effecten gaat krijgen van de gewasbeschermingsmiddelen (die immers formeel zijn toegestaan, maar voor mens en dier ongezond zijn)? Hoe wordt geborgd dat andere telers die willen overschakelen naar biologisch hierdoor worden belemmerd? Worden dit soort criteria ook opgenomen in de maatwerkafwegingen van de nieuwe provinciale grondstrategie?

Antwoord 6:

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is aan landelijke regels gebonden om mens en dier en milieu te beschermen. De toelatingsprocedure van een gewasbeschermingsmiddel wordt door het CTGB (college voor toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden) uitgevoerd binnen Europese en nationale wetgevingskaders. Toegelaten gewasbeschermingsmiddelen kennen een productregistratie op basis van aanwezige werkzame stof, toegelaten gewassen en toepassingsmethodiek. De toepassing van gewasbeschermingsmiddelen mag uitsluitend plaatsvinden door gecertificeerde professionals, zij dienen te beschikken over een spuitlicentie. Aan machines die deze middelen toepassen, worden eveneens technische eisen gesteld. Dit wordt getoetst door periodieke keuringen.

Ook zijn er voorzieningen om de verspreiding en effectiviteit van de gewasbeschermingsmiddelen te optimaliseren, zoals technieken op een spuitmachine, om ervoor te zorgen dat gewasbeschermingsmiddelen op het gewas terecht komen en drift hiervan naar overige plekken wordt voorkomen.

Wij hebben geen taak om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te reguleren, dat is aan het Rijk.

Ten aanzien van criteria van de provinciale grondstrategie: zie antwoorden op vraag 8, 9 en 10.

Vraag 7:

Voldoen deze verplaatsingen aan het algemene provinciaal beleid waarin geborgd wordt dat provinciaal sectoraal beleid altijd moet voorkomen dat problemen verplaatst worden? Hoe versterkt dit op alle aspecten het provinciaal beleid en werkt bijvoorbeeld niet tegen het beleid van andere beleidsterreinen zoals de voedselvisie, waterbeleid?

Citaat verslag EFB 20feb23 (450): Gedeputeerde Rommel zegt dat wanneer gronden ingezet worden voor de landbouw, er door de provincie altijd gekeken wordt hoe provinciale doelen versterkt kunnen worden."

Antwoord 7:

Verplaatsing van bedrijven, bijvoorbeeld vanwege het realiseren van natuur, is altijd maatwerk. Zie ook antwoord op vraag 5.

Vraag 8:

Bent u het eens met D66 dat het halen van de KRW-doelen een zeer hoge prioriteit moet hebben en alle kansen daarvoor aangegrepen moeten worden – zowel bij openbare als onderhandse verkopen?

Antwoord 8:

Met betrekking tot KRW-doelen zie het antwoord op vraag 2.

Met betrekking tot de grondverkoop: Een overheid mag geen privaatrechtelijke instrumentarium (zoals grondverkoop) inzetten om een beleidsdoel te realiseren als dit beleidsdoel ook met bestuursrechtelijk instrumentarium gerealiseerd kan worden. Andersom is ook aan de orde: Rechten die private partijen ontleen uit bestuursrechtelijk instrumentarium (zoals regelgeving, vergunningen), mag door een overheid niet verder ingeperkt worden met privaatrechtelijk handelen. Deze zogenaamde tweewegenleer is een belangrijk uitgangspunt in onze rechtstaat, aangezien enkel aan bestuursrechtelijk instrumentarium een zorgvuldige procedure van inspraak en afweging verbonden is. Gebruik van privaatrecht door een overheid leidt snel tot problemen met het zorgvuldigheidsbeginsel en gelijkheidsbeginsel. In dit licht wijzen wij aanvullende eisen bij de verkoop van gronden af.

Vraag 9:

Kunt u – vooruitlopend op de toezegging van het college in de commissie EFB van 20 februari en PS van 6 maart, om de toepassing van criteria bij grondbeleid toe te lichten, voor de toekomst te evalueren, en een nieuwe grondstrategie voor te leggen aan PS – toelichten hoe afwegingen in het geval van het gebiedsproces Weidse polders gedaan zullen gaan worden. En in andere actuele gevallen ook graag² – mits het omvangrijke percelen betreft.

Antwoord 9:

In de commissie EFB van 20 februari en PS van 6 maart hebben wij toegezegd om in een commissievergadering de Nota Grondbeleid toe te lichten om gezamenlijk met u te bepalen of deze nota nog toepasbaar is voor de komende periode. Wij hebben niet toegezegd dat er een nieuwe grondstrategie aan u wordt voorgelegd. Bij deze toelichting kunnen wij het gebiedsproces Weidse Polders als casuïstiek meenemen.

Vraag 10:

Bent u bereid het halen van provinciale doelen uit te werken in de uitvoeringsregels voor het verkopen van gronden met betrekking tot de waterkwaliteit, d.w.z. het toevoegen van kwalitatieve verplichtingen voor waterkwaliteit (en daarmee dus het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk te verbieden).

² Op de website heeft de provincie bekendgemaakt 4 kadastrale percelen grond aan de Rekerkoogweg in Warmenhuizen te gaan verkopen aan een agrarische ondernemer: https://www.noord-holland.nl/Loket/Vastgoed_en_grond/Aan_en_verkoop

Antwoord 10:

Nee, want bij de uitvoering van beleid prefereren bestuursrechtelijke instrumenten. Zie verder het antwoord op vraag 8.

Vraag 11:

Welke criteria stellen wij als provincie aan de bollenteelt zodat ze bijdragen aan de provinciale doelen in plaats van deze tegenwerken?

Antwoord 11:

Zie antwoord op vraag 6.

Het Rijk heeft de bevoegdheid en stelt eisen aan de het gebruik van middelen. Bollenteelt en andere bedrijfstakken zijn gehouden aan wet- en regelgeving. Voor het bijdragen aan provinciale doelen is onder meer het landbouwportaal een instrument. Met het landbouwportaal ondersteunen wij de verdere verduurzaming van de landbouw. Een groot deel van de bollentelers is inmiddels bereikt met o.a. bodemcoaches.